

Narin Ferdi Şefik
KKTC YüksekMahkeme Başkanı

Sayın Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Başkanı, Üyeleri, sayın konuklar, değerli meslektaşlarım.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinin 55. kuruluş yıldönümü münasebeti ile düzenlenen tören ve sempozyuma katılmaktan ve bugün burada bulunmaktan büyük onur duymaktayım. Şahsım ve KKTC'den gelen heyetin diğer mensubu meslektaşım adına ev sahibimiz TC Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerine çok teşekkür ederim.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinin temel hak ve hürriyetlerin teminatı olarak görevini uzun yıllar sürdürmesini diler, tüm üyelere çalışmalarında başarılar dilerim.

KKTC resmi nüfusu 223,554 olan, Akdeniz'de bulunan Kıbrıs adasının Kuzeyinde, uluslararası tanınmışlığı bulunmayan, sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınan küçük bir ülkedir.

Bu küçük ülkede yargı birliği vardır ve toplam yargıç sayısı sadece 42'dir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet'inde Yüksek Mahkeme 1 Başkan ve 7 üye olmak üzere, toplam 8 yargıçtan oluşur. 7 yargıçın 3'ü Yargıtay, 4'ü Yüksek İdare Mahkemesini oluşturur. Başkan ve genelde en kıdemli 4 üye de Anayasa Mahkemesi'ni oluşturur. Bu nedenle ülkemizde Anayasa Mahkemesi'nin diğer mahkemelerle ilişki sorunu yoktur. Tüm davalarda son söz Yargıtay ve Yüksek İdare Mahkemesinde olduğu için ve bu iki Mahkeme de yargı birliği olan bir sistem dâhilinde çalıştığından henüz uyuşmazlık mahkemesine ihtiyaç duyulmamaktadır. Anayasa altında soyut ve somut norm denetimi yanında KKTC Anayasası'nın 149. maddesi Anayasa'nın yorumunu münhasıran Anayasa Mahkemesi'ne vermektedir. 1962'de Kıbrıs Cumhuriyeti Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzaladığı için, 1963'de Kıbrıslı Türkler Kıbrıs'ın idari mekanizmasından dışlanmasına rağmen, bu sözleşmenin KKTC olarak bizi bağladığını kabul ederiz ve Anayasa maddelerinin yorumunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından faydalanırız.

Yasama ve Yürütme ile Yargı'nın ilişkileri güçler ayrılığı esası ile medeni bir saygı çerçevesinde kurulmuştur ve aynı çizgide devam etmektedir. Buna olanak sağlayan ülkemizdeki demokrasi bilinci ile iftihar ettiğimi vurgulamak isterim.

Yargının verdiği kararlara müdahale eden yasa tasarıları çok nadiren Meclis gündemine gelmektedir. Mahkemenin hapis cezası verdiği kişiler ile ilgili Meclisin Özel Af Yasası çıkarma yetkisi olmakla birlikte bu yetki çok ender kullanılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararların uygulanmasında zaman zaman sorun yaşanabilmektedir ancak bu sorun, Kıbrıs'ın eski bir İngiliz Uluslar Topluluğu Üyesi (Common Wealth) olmasından kaynaklanan ve KKTC'de halen geçerli olan örf ve adet (Common Law) hukukundan gelen ve Anayasa'da Yargıtay'a tanınan mandamus emirnamesi isdarı ile çözülebilmektedir.

Bir örnek verilecek olursa, doktorların 2. iş yapmalarını mümkün kılan yasal tadilat Anayasa Mahkemesi tarafından (An.M.2,4,5,8/2009 (D.2/2011)) davasında iptal edilince, doktorların ikinci iş yapması kanunlara aykırı duruma girmiştir. Ancak Sağlık Bakanlığı hiçbir doktora disiplin işlemi uygulamamıştır. 2011 yılında verilen karardan sonra Serbest Çalışan Hekimler Birliği 2015 yılında Sağlık ve Maliye Bakanları aleyhine, Yargıtay'a mandamus emirnamesi isdar edilmesini talep eden bir müracaat dosyalamış ve 1.2.2017 tarihinde Yargıtay (Yargıtay/Asli/Yetki 1/2015 (D.1/2017)) Sağlık Bakanına yasal görevini yapması, yani yasa altındaki yetkilerini kullanarak kamudaki görevleri dışında başka iş yapan kamu sağlık çalışanı doktorlar ile ilgili yasal görevini yerine getirmesine dair mandamus emirnamesi isdar etti. Bakana yasal görevini yapması için 6 ay süre tanıdı. Bakanın bunu yapmaması halinde, cezalandırılması gündeme gelebilecektir.

Temel Hakların korunması açısından son zamanlarda gündeme gelen bir konu bu hakların Anayasa Mahkemesi tarafından korunmasını veya güvence altına alınmasını genişleten bir sonuca ulaşmıştır. KKTC'de Cumhurbaşkanının farklı bir yetkisi vardır ve Meclis tarafından geçirilen herhangi bir yasa ile ilgili olarak bu yasanın Anayasa'ya uygun olup olmadığı hakkında yasayı imzalamadan önce Anayasa Mahkemesi'nden yasa ile ilgili görüş isteyebilir. Geçen yıl Cumhurbaşkanı tarafından mahkemeye iletilen görüş talebinde Yürütmenin imzaladığı bir uluslararası sözleşmede temel

hakların etkilendiği iddia edilmekte idi. Cumhurbaşkanı Meclis tarafından kabul edilen Onay Yasası ve bu yasanın cetvelinde yayımlanan uluslararası sözleşmeyi Resmi Gazete’de yayımlamadan önce görüş almak için Anayasa Mahkemesi’ne sundu. Anayasa Mahkemesi 2016 yılında verdiği karar ile (Anayasa Mahkemesi 11/2016 (D.4/2016)) uluslararası bir sözleşmeyi inceleyerek sözleşmenin bir maddesini Anayasa’ya aykırı buldu. Bu nedenle tüm sözleşmenin Anayasa’ya aykırı olduğuna karar verdi. Ülkemizde Anayasa Mahkemesi’nin bir yasanın Anayasa’ya aykırı olduğuna dair görüş vermesi halinde yasa yürürlüğe girememektedir.

Temel Hakları ortadan kaldıran veya olumsuz etkileyen yasalar Meclisten sıklıkla çıkmamaktadır. Bu nedenle bu alanlarda Anayasa Mahkemesi’nin çok kararı olmadığı söylenebilir. Olan örnekler:

1.Toplu İş Sözleşmesi yapılmasında işçilerin yasada belirlenen yatırım oranlarının en fazla iki katına kadar artırılabilceğini düzenleyen yasa maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. (Anayasa Mahkemesi 3-10/2012 (D 6/2017))

2. Anayasa Mahkemesi içtihat yoluyla 2012 yılından itibaren (Anayasa Mahkemesi 20-21/2012 (D.2/2012) yürütmeyi durdurma emirleri vermeğe başlamıştır. Bilhassa temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması halinde bu çok etkili bir yetkidir.

Nitekim 2016 yılında Bakanlar Kurulu tarafından geçirilen Yasa Gücünde Kararnameler ile ilgili Anayasa Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararları vermiştir. Anayasa Mahkemesi 13/2016 (D.5/2016)

3. Yine temel haklar ile ilgili Anayasa Mahkemesi, son bir karar vermiştir. Evlilik dışı çocuklar için mevzuatta anneye çocuğun doğumundan 5 yıl içerisinde baba olduğu iddia edilen kişiden nafaka talep etme hakkı verilmekteydi. 5 yıl geçtikten sonra yapılan bir müracaat neticesinde Anayasa Mahkemesi’ne yapılan havalede Anayasa Mahkemesi, 5 yıl kısıtlamanın hukukun üstünlüğü ilkesine ve insan haklarına aykırı olduğunu kabul ederek, evlilik dışı çocukların süre kısıtlaması olmaksızın babaları olduğu iddia edilen kişilerden nafaka talep etmelerinin yolunu açtı. (Anayasa Mahkemesi 5/2015(D.2/2017)

KKTC’de yargının, üç erkten biri olarak, bağımsız bir şekilde görevini yerine getirdiğini, yürütmenin Anayasal çerçeveden çıkmamasının garantisi

olduğunu, ayrıca temel hak ve hürriyetlerin de ihlal edilmesi halinde, bu hak ve hürriyetlerin koruyucu olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.

Dinlediđiniz için teœekkür ederim.